

Sygn. akt I UK 420/18

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania T.B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do emerytury górniczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 października 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 maja 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 24 maja 2018 r. oddalił apelację ubezpieczonego T.B. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 7 listopada 2017 r. oddalającego odwołanie ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 24 czerwca 2016 r. odmawiającej mu prawa do emerytury górniczej.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że brak jest podstaw do doliczenia do pracy górniczej okresu zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku dyrektora d/s pracy, ponieważ art. 50c ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna) wymaga posiadania kwalifikacji inżyniera lub technika z zakresu górnictwa do zajmowanego stanowiska, a takich kwalifikacji nie wymagało zajmowane przez ubezpieczonego

stanowisko dyrektora d/s pracy. Ponadto, zgodnie z art. 50b ustawy emerytalnej okresy pracy górniczej ubezpieczonego - związane ze zjazdami pod ziemię - nie były wykonywane przez niego co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy bowiem ich liczba wahała się od 2 do 5 dniówek miesięcznie, zamiast wymaganych 11 dni z ogólnej liczby dniówek roboczych w wymiarze 22 dni w stosunku miesięcznym.

Wyrok ten w całości zaskarżył ubezpieczony skargą kasacyjną, domagając się uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i orzeczenia co do istoty sprawy, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie, a także zasądzenia od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania oraz rozpoznania sprawy pod nieobecność pełnomocnika odwołującego.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego: 1) art. 50c ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 ustawy emerytalnej, przez przyjęcie, że stanowisko dyrektora d/s pracy, nie może zostać uznane za równorzędne z pracą górniczą, 2) art. 50d ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy emerytalnej, przez przyjęcie, że do obliczenia emerytury górniczej poza samą przynależnością do drużyny ratowniczej, wymagane jest wyrobienie dniówek w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, mimo że art. 50d ust. 2 tej ustawy odnosi się do pracowników ruchu i kierownictwa ruchu kopalń, którzy zgodnie z przepisami wykonawczymi nie wchodzi w skład grupy ratowniczej.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania umotywowano tym, „że w niniejszej sprawie Sąd drugiej instancji dokonał błędnej wykładni art. 50c ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej, przez przyjęcie, że skarżący pełniąc stanowisko dyrektora ds. pracy nie musiał posiadać kwalifikacji inżyniera lub technika, choć wykonywane przez niego czynności w sposób oczywisty wymagały szczegółowej wiedzy technicznej, dlatego też w zakresie tego zarzutu skarga kasacyjna winna zostać uznana za oczywiście uzasadnioną”. Sąd Apelacyjny błędnie zinterpretował także art. 50d ust. 2 ustawy emerytalnej, przyjmując, że okresy pracy górniczej związane są ze zjazdami pod ziemię i muszą być wykonywane co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy. W ocenie skarżącego, wykładnia celowościowa tego przepisu pozwala na przyjęcie, że do pracy górniczej zaliczało się same okresy przynależności do drużyny ratowniczej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej wymienia obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymogi skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, lecz bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2014 r., II PK 222/13, LEX nr 1647006; z dnia 20 stycznia 2014 r., II PK 228/13, LEX nr 1647009; z dnia 3 lutego 2014 r., I PK 242/13, LEX nr 1646081; z dnia 8 lipca 2014 r., I UK 65/14, LEX nr 1482343).

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. okolicznościami (przesłankami „przedsądu”) tymi są: 1) występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, 2) potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) nieważność postępowania lub 4) oczywiste uzasadnienie skargi kasacyjnej. Tylko te okoliczności podlegają więc badaniu na etapie „przedsądu”, a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje wtedy, gdy zachodzi choćby jedna z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania winno zatem koncentrować się na wykazaniu istnienia takiej przesłanki, przy czym treść tego uzasadnienia nie może być dowolna, bo konieczne jest oparcie jej na argumentacji jurydycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 68/15, LEX Nr 2021943). Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący wnosząc o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej jedynie zdawkowo zasygnalizował, że chodzi mu o przesłankę oczywistego uzasadnienia skargi, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co jednocześnie powiązał z próbą zakwestionowania dokonanej przez Sądy obu instancji wykładni art. 50c ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej oraz odwołał się do potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. konieczności dokonania wykładni art. 50d ust. 2 ustawy emerytalnej. Skarżący nie wykazał jednak, aby w sprawie występowały powołane przez niego przesłanki „przedsądu”.

Przede wszystkim tak ujęte w skardze przesłanki „przedsądu” wzajemnie się wykluczają. W orzecznictwie przyjęty jest pogląd, że nie można twierdzić, iż skarga jest oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne na pierwszy rzut oka, bez pogłębionej analizy prawnej) i że jednocześnie w sprawie występują poważne zagadnienia prawne, które wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). To co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi nie może być jednocześnie ujmowane jako podstawa „przedsądu” z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne

zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można jednocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę „przedsądu” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2012 r., I UK 118/12, LEX nr 1675225). Zatem nie do pogodzenia z oczywistością skargi jest stawianie w niej zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy ani wskazywanie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UK 24/11, LEX nr 1365662).

Ponadto, co zaznaczono w rozważaniach dokonanych powyżej, z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie wynika, że powołane przez skarżącego okoliczności spełniają wymogi przesłanek „przedsądu” z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Po pierwsze, przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49; z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, LEX nr 1678066). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 i przywołane tam orzeczenia). Z ustaleń poczynionych w sprawie, którymi Sąd Najwyższy jest

związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że na stanowisku dyrektora d/s pracy, które zajmował skarżący nie jest wymagane posiadanie kwalifikacji inżyniera lub technika z zakresu górnictwa, tymczasem – stosownie do art. 50c ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej – za prace równorzędną z pracą górniczą uważa się zatrudnienie na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa w urzędach górniczych, jeżeli zatrudnienie jest związane z wykonywaniem czynności inspekcyjno-technicznych w kopalniach, przedsiębiorstwach i innych podmiotach określonych w ust. 1 pkt 1-4, pod warunkiem uprzedniego przepracowania w kopalniach, przedsiębiorstwach i innych podmiotach określonych w ust. 1 pkt 1-4 co najmniej 10 lat pod ziemią, na odkrywcę w kopalniach siarki lub węgla brunatnego, a także w kopalniach otworowych siarki albo na stanowiskach dozoru lub kierownictwa ruchu.

Natomiast skuteczne powołanie przez skarżącego przesłanki objętej art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (zob.: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351). Skarżącego obciążał zatem obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne odnośnie do art. 50d ust. 2 ustawy emerytalnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06, LEX nr 950814).

Wymogu tego nie spełnia lakoniczne twierdzenie skarżącego, że „wykładnia celowościowa art. 50d ust. 2 ustawy emerytalnej pozwala wnioskować, że ustawodawca chciał zrównać pozycje innych pracowników kopalni z członkami drużyny ratowniczej, mimo że do drużyny tej formalnie nie należeli” i „dlatego nie powiązał ich z przesłanką wykonywania pracy po ziemią w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy”. Ponadto taka wykładnia jest sprzeczna ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 września 2015 r., I UK 436/14 (LEX nr 1827124).

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

as